

После Вашингтона, и Брисел ризикује да уђе у хладни рат с Пекингом поводом „одбегле” кинеске провинције, делом и због страха да би Европска унија могла да остане без тајванских чипова.

У дану кад је Европски парламент донео необавезујућу резолуцију у којој позива Европску комисију да ојача своје везе с Тајваном, Џозеф Бајден је поручио да ће САД помоћи одбрани острва за које Кина тврди да јој припада.

„Да, ми имамо обавезу да то учинимо”, рекао је Бајден на питање Си-Ен-Ена да ли ће САД стати у одбрану Тајвана, који се жалио на све већи војни и политички притисак из Пекинга да прихвати кинески суверенитет.

Кинеско Министарство спољних послова одмах је осудило поступак Европског парламента, а поводом Бајденове изјаве позвало САД да избегавају слање погрешних сигнала заговорницима независности Тајвана.

„Кина неће правити уступке кад је реч о њеним суштинским интересима”, рекао је портпарол министарства Ванг Венбин на брифингу у Пекингу, пренео је Ројтерс.

Осим резолуције у Европском парламенту, коју европарламентарци гурају од почетка септембра, Кину је наљутило и то што ће следеће недеље Словачка и Чешка бити домаћини шефу дипломатије Тајпеја Џозефу Вуу, за кога се очекује да ће се видео-линком обратити учесницима Г-20 у Риму крајем октобра.

Кинески портпарол Ванг Венбин изразио је велико незадовољство што су ове две земље дозволиле ову посету и позвао Праг и Братиславу да не подривају политичке темеље билатералних односа.

После контроверзног закона о Хонгконгу и тврдњи да Пекинг крши људска права муслиманске мањине у провинцији Синђанг, Тајван је постао нови предмет спора у односима не само Кине са САД, већ и с ЕУ.

Напетост је порасла после случаја у којем је око 150 кинеских авиона почетком октобра улазило и зону противваздухопловне одбране. Запад није могао да не реагује на ову демонстрацију кинеске војне моћи и устао је одбрану Тајпеја.

Садашње односе с највећим трговинским партнером уније најбоље је описао шеф европске дипломатије Ђузеп Борел кад је у уторак рекао да је Кина „системски ривал”, а Тајван „истомишљеник”.

Високи представник ЕУ за спољне послове појачао је дипломатску реторику у вези с Тајваном рекавши да кинеска претња самоуправном острву може имати директан утицај на европску безбедност, делимично и зато што су микрочипови које производи Тајпеј неопходни за европски дигитални развој.

Оваква изјава, која значи крај уобичајене дипломатске уздржаности ЕУ према осетљивом питању Тајвана, уследила је неколико дана након што је председник Си Ђинпинг председнику Европског савета поручио да ће Кина „одлучно заштити свој суверенитет. То је био одговор Шарлу Мишелу, који је током телефонског разговора са Сијем изразио забринутост поводом напетости око острва.

После овог разговора, у којем је кинески лидер затражио да Пекинг и Брисел ојачају стратешку комуникацију и заједнички промовишу здрав и стабилан однос, Шарл Мишел је на „Твитеру“ написао да, упркос разликама, дијалог остаје кључан: „Договорили смо се да одржимо самит ЕУ и Кине и ојачамо наш дијалог”.

Брига бриселских челника за Тајпеј, као што је открио Борел, повезана је и са светском несташицом чипова, због који трпи европска индустрија аутомобила, али и други сектори. Ванг Јивеј, директор Института за међународне послове Универзитета Женмин у Пекингу, каже да тајванска компанија TSMC испоручује трећину светске производње чипова.

„Разлике у идеологији и вредностима између Кине и ЕУ само су изговор. Евроблоку је најважнија сарадња на индустријским и дигиталним пољима с Тајваном и зато унија Кину означава као системског ривала”, истиче Ванг за пекиншки „Глобал тајмс”.

У документу о односима ЕУ и Тајвана, који је усвојио европски парламент, посебно се истиче унапређење дијалога и сарадње с Тајваном у свим индустријским секторима и ланцима снабдевања. Комесарка за дигитално доба Маргарет Вестагер у расправи у Европском парламенту такође је изразила забринутост због најновијих дешавања у Тајванском мореузу. Али ни она није пропустила прилику да каже како је ЕУ највећи страни улагач на Тајвану, а да је улагање Тајпеја у унију у 2020. години удвостручено.

Поводом усвајања резолуције о унапређењу односа с Тајваном највећа посланичка група у Европском парламенту, Европска народна партија, позвала је Европску комисију да пре краја године започне припреме за преговоре о билатералном инвестиционом споразуму с Тајпејом. Ако Брисел започне рад на таквом споразуму ризикује додатни неспоразум с Пекингом, јер је Европски парламент у мају блокирао ратификацију Свеобухватног споразума о улагању између уније и Кине, на којем се радило шест година.

Миленко Пешић

(Политика)